

**Az államvizsgára javasolt témák
Filozófiatörténetből, Ismeretelméletből, Etikából és Esztétikából
2025. június; 2025. szeptember**

A. FILOZÓFIATÖRTÉNET I.: ANTIK ÉS KÖZÉPKORI FILOZÓFIA

1. A platóni állami politika- és társadalomfilozófiai és ismeretelméleti szintézis

Bibliográfia: Platón: *Az állam.* In: Platón összes művei II., Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984. 5-711; Taylor, Alfred Edward: *Platón.* Osiris Kiadó, Budapest, 1999.

2. A Szent Ágoston által a filozófiában végrehajtott fordulat: Isten, mint abszolút perspektíva (megismerés, emlékezet, idő)

Bibliográfia: Augustinus, Aurelius: *Vallomások.* X. könyv, I-XII. fejezet, XI. könyv, I-XXVIII. fejezet; Augustinus, Aurelius: *A Szentháromságról.* V. könyv; Donnel, O.: *Augustine's Idea of God.* <http://www9.georgetown.edu/faculty/jod/augustine/aug-god.html>; Nyíri Tamás: *A filozófiai gondolkodás fejlődése.* Szent István Társulat, Budapest, 1991. 125-133.

B. FILOZÓFIATÖRTÉNET II.: MODERN ÉS JELENKORI FILOZÓFIA

1. Szubjektivitás és megismerés az újkori filozófiában

Bibliográfia: Descartes, René: *Elmélkedések az első filozófiáról.* Atlantisz Kiadó, Budapest, 1994. 25-108; Kant, Immanuel: *Prolegomena.* Atlantisz Kiadó, Budapest, 1999. 19-98.

2. Intencionális és egzisztenciális elemzés a jelenkori filozófiában

Bibliográfia: Husserl, Edmund: *Karteziánus elmélkedések.* Atlantisz Kiadó, Budapest, 2000. 29-37, 43-67; Heidegger, Martin: *Lét és Idő,* Osiris Kiadó, Budapest, 2001; Gondolat, Budapest, 1989. 9-10, 12-16, 29-31, 39-41, 64-66. §.

C. ISMERETELMÉLET

1. Az ismeretfilozófiai kérdésfeltevés a kortárs filozófiában

Bibliográfia: Gadamer, Hans-Georg: *Igazság és módszer. Egy filozófiai hermeneutika vázlatja.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1984. 177–190; Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 276–298. (Az ismeretelméleti kérdésfeltevés meghaladása a fenomenológiai kutatás révén); Kant, Immanuel: *A tiszta ész kritikája.* Ictus, Budapest, 1995. Bevezetés. 51–72; Kant, Immanuel: *Prolegomena.* Atlantisz Kiadó, Budapest, 1999. 19–156; Rickert, Heinrich: *A megismerés tárgya.* In: *Ész–Élet–Egzisztencia.* Szeged, 1992. 99–154; Russell, Bertrand: *A filozófia alapproblémái.* Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1991. 126–147. (Igazság és hamisság; Megismerés, tévedés és valószínű nézet); Scheler, Max: *Fenomenológia és ismeretelmélet.* In: Scheler, Max: *Az embere helye a kozmoszban.* Osiris Kiadó, Budapest, 1995. 142–169. (Fenomenológiai filozófia és ismeretelmélet).

2. Igazság és megalapozás

Bibliográfia: Platón: *Theaitétosz.* Platón összes művei II., Budapest, 1984. 895–1070; Atlantisz Kiadó, 2001; Heidegger, Martin: *Az igazság lényegéről.* In: Heidegger, Martin: *Útjelzők.* Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 173–194; James, William: *Az igazság pragmatikus magyarázata és akik félreértik.* In: *Pragmatizmus.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1981. 349–373; Schlick, Moritz: *Az ismeret fundamentumáról.* In: *A Bécsi Kör filozófiája.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1972. 260–287; *Tudományfilozófia.* Áron Kiadó, Budapest, 1999. 27–40; J. R. Searle: *Az elme az agy és a programok világa.* In: Pléh Csaba (szerk.): *Kognitív tudomány.* Osiris, Budapest, 136–151.

D. ETIKA

1. Az etikai szemléletmód személyiségetikai megújítása

Bibliográfia: Heller Ágnes: *A személyiségetika, a másik ember és a felelősség kérdése.* In: *Kritika,* 1997/12; Søren Kierkegaard: *Az esztétikai és etikai közötti egyensúly a személyiség kimunkálásába.* In: Søren Kierkegaard: *Vagy-Vagy,* Gondolat Kiadó, Budapest 1978. 777-781.

2. Az alkalmazott (ágazati) etikák megjelenésének szükségessége és formái

Bibliográfia: Losoncz Alpár: *Megjegyzések az „alkalmazott” filozófiához.* In: Karikó Sándor (szerk.): *Az alkalmazott filozófia esélyei,* Áron Kiadó, Budapest, 2002. <http://www.mek.oszk.hu/00500/00585/00585.pdf>; Gowdy, John M.: *A biodiverzitás értéke – Piacok, társadalom és ökológiai rendszerek.* In: Kovász, VIII. évfolyam, 1-4. szám – 2004. Tavasz – Tél. 44-73. <http://www.epa.hu/00700/00721/00015/gowdy.html>.

E. ESZTÉTIKA

1. Ízlésítélet és esztétikai tapasztalat

Bibliográfia: Hume, David: A jó ízlésről. In: *Hume összes esszéi I.* Atlantisz Kiadó, Budapest, 1992. 222-244; Kant, Immanuel.: *Az ítélőerő kritikája.* Ictus Kiadó, Budapest, 1997. 14-74; Almási Miklós: *Anti-esztétika.* Helikon Kiadó, Budapest, 2003. 173-181.

2. A műalkotás jellemzői

Bibliográfia: Heidegger, Martin: *A műalkotás eredete.* Európa Kiadó, Budapest, 1988. 63-124. (A mű és az igazság, Az igazság és a művészet); Blanchot, Maurice: A műalkotás jellemzői. In: Blanchot, Maurice. *Az irodalmi tér,* Kijárat Kiadó, Budapest, 2005. 184-195.

Megjegyzés:

Az államvizsgára jelentkező hallgatóknak mind a 10 tételből fel kell készülniük. A vizsga idején a bizottság sorshúzással dönti el, hogy melyik két, különböző témakörhöz (A, B, C, D, E) tartozó tétel (1-es vagy 2-es) kerülhet kidolgozásra. Ezt követően a hallgatók egyénileg választhatnak, hogy a megjelölt két tétel közül melyiket dolgozzák ki. A javasolt minimális könyvészetet a vizsgára készülő hallgatók egyénileg további olvasmányokkal egészíthetik ki.

Kolozsvár, 2025. január 15.

Dr. Demeter Attila
egyetemi docens,
intézetvezető